

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Конох Анатолій Петрович

*доктор педагогічних наук, професор,
кафедра теорії та методики фізичної культури і спорту,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя*

Карabanов Євген Олексійович

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, старший викладач,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь*

Анотація. В роботі розглянуто питання професійно-прикладної фізичної підготовки студентів у закладах вищої освіти. Визначено теоретико-методичні засади організації занять у визначеному напрямку для забезпечення необхідного рівня психофізичної підготовленості майбутніх спеціалістів.

Ключові слова: професійно-прикладна фізична підготовка, студенти, фактори.

Підвищення прикладного значення фізичного виховання у закладах вищої освіти, забезпечення за його допомогою фізичної надійності, активної життєдіяльності та готовності випускників до високопродуктивної праці за обраною спеціальністю є важливим державним завданням, вирішення якого повною мірою відповідає інтересам студентської молоді [3, с. 7].

Для забезпечення оптимальної фізичної, професійно-психофізичної підготовки фахівця, фізична культура повинна спиратися на новітні технології викладання, реформування освіти у фізичній культурі.

Аналіз науково-методичної літератури визначив різні формулювання поняття «професійно-прикладна фізична підготовка» [1, 4, 6]. Спрощене формулювання, що не спотворює саме поняття: професійно-прикладна фізична підготовка – це спеціально спрямоване виборче використання засобів фізичної культури й спорту для підготовки людини до певної професійної діяльності.

Аналізуючи науково-методичну літературу визначено, що психофізіологічні основи праці та спорту єдині, а тому доцільним може бути використання під час підготовки до трудової діяльності механізмів тренування й адаптації, розроблених у спорті. Завдяки цьому саме на заняттях фізичною культурою і спортом можна моделювати трудові процеси й елементи трудової діяльності, тобто шляхом поєднання різних вправ, елементів або цілісних видів спорту цілеспрямовано готувати людину до майбутньої професійної діяльності. Таке моделювання проводиться на основі вивчення низки факторів, основними серед яких є:

- форми праці фахівців цього профілю;
- умови і характер їхньої праці;
- режим праці та відпочинку;

- особливості динаміки роботоздатності в процесі праці та специфіка професійного стомлення і захворюваності.

Більш докладно висвітliamo сутність кожного з цих факторів.

Відомо, що фізична і розумова праця є основними формами праці, що мають велике різноманіття видів. Однак ці форми рідко проявляються в «чистому» вигляді. Зазвичай вважається, що праця фахівців вищої кваліфікації є в основному розумовою, творчою, управлінською працею, а фізичною працею зайняті підлегли, виконавці. Але, практично, це буває рідко, хоча слід вважати, що управлінський характер праці специфічний і типовий для керівних фахівців. І все ж тут доречно говорити про змішану форму праці, оскільки розподіл праці на фізичну і розумову сьогодні має досить умовний характер навіть для фахівців вищої кваліфікації [2].

Виходячи з вищевикладеного слід зазначити, що умови праці, під якими розуміється тривалість робочого часу, комфортність виробничої сфери, наявність професійних шкідливих наслідків тощо, значною мірою зумовлюють добір засобів фізичної культури і спорту для досягнення і збереження високої роботоздатності і трудової активності людини. А отже, вони впливають на конкретний зміст професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців цієї чи іншої педагогічної спеціальності.

Таким чином, для правильного добору та застосування засобів фізичної культури і спорту важливо враховувати рівень фізичного та емоційного навантаження фахівця, величину зони його пересування тощо. Слід також враховувати, що характер праці фахівців одного і того ж профілю може бути різним навіть при роботі в одних і тих же умовах, але при виконанні неоднакових видів професійних робіт і службових функцій. Природно, що в таких випадках спостерігаються зовсім різні психофізіологічні навантаження у фахівців і, отже, потрібні відповідні різноспрямовані рекомендації щодо застосування засобів фізичної культури і спорту в режимі праці та відпочинку. Подібні рекомендації, з урахуванням особливостей характеру і праці фахівців на виробництві, потрібні студентам і для попередження професійних захворювань.

Режим праці і відпочинку так само надає безпосередній вплив на можливість і характер застосування засобів фізичної культури з метою підтримки і підвищення необхідного рівня життєдіяльності і роботоздатності.

Рациональним режимом праці та відпочинку на будь-якому підприємстві є такий режим, який найкращим чином забезпечує одночасне поєднання підвищення ефективності виробництва і продуктивності праці (виробітку), збереження роботоздатності та здоров'я людини. При цьому дієвими заходами поліпшення такого режиму є не тільки раціональний час початку і закінчення роботи, суворо регламентовані науково обґрунтовані змінні перерви, доцільний графік змінності роботи, обґрунтований графік відпусток, але і правильна організація відпочинку з використанням пасивного й активного відпочинку, в тому числі і з використанням засобів фізичної культури [1, 3].

Динаміка роботоздатності в процесі праці є інтегральним чинником, який також є визначальним щодо змісту професійно-прикладної фізичної підготовки. Пояснюється це насамперед тим, що моделювання окремих елементів процесу праці шляхом добору фізичних вправ у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки вимагає знань про особливості зміни роботоздатності фахівців під час виконання ними різних видів професійних робіт [5, 7].

Так, беручи до уваги особливості в режимі праці і відпочинку різних категорій працівників педагогічної сфери, зокрема, зменшену тривалість робочого дня в літній час, слід констатувати великий обсяг психофізіологічних навантажень, яскраво виражене стомлення в період весни [1, с. 97].

Визначенню цих та інших особливостей праці та відпочинку різних категорій працівників сприяє фіксація змін техніко-економічних і психофізичних показників працівника шляхом побудови кривої роботоздатності. Вона може служити відправною точкою для розробки відповідних рекомендацій щодо цілеспрямованого застосування засобів фізичної культури і спорту як у процесі підготовки до професії, так і в режимі праці та відпочинку фахівця вже на робочому місці з метою підвищення його роботоздатності [4, 5].

Всі вищевикладені положення підкреслюють важливість і необхідність професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців у вищому навчальному закладі з метою забезпечення їх фізичної і психічної готовності до оптимальної інтенсивності; створення передумов успішного професійного навчання та підвищення кваліфікації; підтримки і відновлення роботоздатності в робочий час і після напруженого трудового дня.

Низка розглянутих нами факторів вказує на те, що професійно-прикладна фізична підготовка студентів не повинна розглядатись як вузька спеціалізація, вона має стати основою для професійної підготовки майбутнього фахівця. У цьому зв'язку ще раз підкреслюється значення різнобічної фізичної підготовки, що є основою професійно-прикладної фізичної підготовки студентів до їхньої майбутньої професії.

Отже, впровадження професійно-прикладної фізичної підготовки у процес фізичного виховання у закладах вищої освіти має важливе практичне значення для суспільства, адже сприяє загальнокондиційній фізичній підготовленості, залученню до здорового способу життя, є одним із безпосередніх чинників скорочення термінів засвоєння професійних умінь і навиків, має значний вплив на професійне довголіття та кар'єрне зростання, підвищення надійності фізіологічних функцій організму майбутніх фахівців в умовах сучасного виробництва.

Література

1. Деминский А. Ц. Основы теории физической культуры: учеб. пособие для ин-тов и факультетов физ. воспитания. Донецк: Донбас, 1996. 328 с.

2. Зуев С. Н. Профессионально-прикладная физическая подготовка: учеб. Пособие. М.: МГСУ, 1996. 38 с.

3. Раевский Р. Т., Канишевский С. М. Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов высших учебных заведений: учеб. метод. пособие. Одесса.: Наука и техника, 2010. 380 с.

4. Карабанов Є. О. Професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх фахівців агропромислового виробництва // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2015. № 1. С. 34-38. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/PPMB_2015_1_9.pdf

5. Конох А. П. Організація та методика фізичної культури і спорту: навч. посібник для студентів факультету фіз. Виховання. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. 154 с.

6. Круцевич Т. Ю. Теория и методика физического воспитания: учебник для высш. учеб. заведений физ. воспит. и спорта: в 2-х т. К.: Олимпийская литература, 2008. 300 с.

7. Філінков В. І. Система професійно-прикладної фізичної підготовки фахівців машинобудівної промисловості: дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту: спец. 24.00.02. Л., 2003. 272 с.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Коробченко Ангеліна Анатоліївна
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки і педагогічної майстерності

Головкова Марина Михайлівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь

Анотація. В статті розглядаються питання компетентнісного підходу в професійній підготовці майбутніх учителів Нової української школи. Подається аналіз поняття «компетентнісний підхід», визначаються його можливості у досягненні більш високої якості підготовки кваліфікованих педагогів Нової української школи.

Ключові слова: компетентнісний підхід, Нова українська школа, майбутній вчитель, професійна підготовка, професійна компетентність.

Аналіз тенденцій розвитку освітнього процесу у відповідності з потребами суспільства і модернізації освіти, показує, що все більшу актуальність набуває ідея компетентнісного підходу у вищій професійній освіті в цілому, і в педагогічній, зокрема. На сучасному етапі становлення і розвитку суспільства, основною метою вищої педагогічної освіти слід